

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo **sprendimai**

bylose C-163/24 | Statul Român – Ministerul Finanțelor Publice ir Curtea de Apel București ir C-293/24 | Ferreira da Silva e Brito ir kt.

Pranešimas spaudai Nr. 120/26

2026 m. rugsėjo 8 d., Liuksemburgas

Atsakomybė už Sąjungos teisės pažeidimą: Teisingumo Teismas patikslino sąlygas, kuriomis asmuo gali gauti žalos atlyginimą dėl Sąjungos teisei prieštaraujančio teismo sprendimo

Jis, be kita ko, patvirtino, kad pažeista norma turi suteikti teisių privatiems asmenims ir kad nepagrįstas nacionalinio teismo nesikreipimas į Teisingumo Teismą dėl šios normos išaiškinimo gali prisidėti prie atsakomybės nustatymo.

Dviejuose šiandien paskelbtuose sprendimuose Teisingumo Teismas išplėtojo savo jurisprudenciją dėl valstybių narių atsakomybės už Sąjungos teisės pažeidimus, kuriuos padarė nacionalinis galutinės instancijos teismas, patikslindamas, kokį vaidmenį atlieka pareigos pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pažeidimas. Taigi, Rumunijos byloje jis nurodė, kad tokia atsakomybė gali kilti tik tuo atveju, jei pareigos pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pažeidimas yra susijęs su kitos Sąjungos teisės normos, kuria siekiama suteikti teisių privatiems asmenims, pažeidimu. Šiuo atveju taip nebuvo, nes nagrinėtomis taisyklėmis, susijusiomis su tikslu žemės ūkio paskirties plotų nustatymu, siekiama bendrojo viešojo intereso tikslo – apsaugoti Sąjungos finansinius interesus. Portugalijos byloje nagrinėtos taisyklės, kurios buvo netinkamai taikytos 2009 m. galutinės instancijos teismo sprendime, iš tiesų turėjo tokį tikslą, nes jomis saugomi darbuotojai verslo perdavimo atveju. Teisingumo Teismas nurodė, kad būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar tas sprendimas yra pakankamai aiškus Sąjungos teisės pažeidimas, o tai yra viena iš valstybės narės atsakomybės už vieno iš jos galutinės instancijos teismų padarytą šios teisės pažeidimą atsiradimo sąlygų. Vis dėlto jis pabrėžė tam tikrus aspektus, kuriuos laiko lemiamais atliekant šį vertinimą, ir leido manyti, kad ši sąlyga pagrindinėje byloje buvo įvykdyta.

Byloje C-163/24 Rumunijos ūkininkas 2007 m. pateikė paraišką dėl paramos žemės ūkiui už 264,71 ha plotą. Atlikusi patikrinimą Rumunijos kompetentinga institucija nustatė, kad faktiškai reikalavimus atitinkantis plotas yra tik 180,62 ha, ir atmetė jo paraišką. Dėl šio sprendimo pateikti skundai buvo atmesti, nes Bukarešto apeliacinis teismas 2012 m. atsisakė kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu išaiškinti Reglamentą dėl paramos žemės ūkiui integruotos administravimo ir kontrolės sistemos¹. Taigi ūkininkas pareiškė ieškinį dėl Rumunijos valstybės atsakomybės už Sąjungos teisės pažeidimą. Gavęs apeliacinį skundą, tas pats Bukarešto apeliacinis teismas galiausiai kreipėsi į Teisingumo Teismą, be kita ko, siekdamas išsiaiškinti, ar dėl pirminio atsakymo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą galėjo kilti Rumunijos valstybės atsakomybė.

Byloje C-293/24 Portugalijos oro transporto bendrovės „Air Atlantis“ darbuotojai, atleisti iš darbo likvidavus šią bendrovę 1993 m., teigė, kad „verslo perdavimo“, kaip tai suprantama pagal Verslo perdavimo direktyvą², kontekste bendrovė „Transportes Aéreos Portugueses“ perėmė dalį jos veiklos. Todėl jie reikalavo, kad būtų priimti į pastarąją bendrovę. 2009 m. Portugalijos Aukščiausiasis Teismas atsisakė kreiptis į Teisingumo Teismą ir pateikti prejudicinį klausimą dėl sąvokos „verslo perdavimas“ išaiškinimo bei patvirtino žemesnės instancijos Portugalijos teismų sprendimus atmesti darbuotojų ieškinius. Taigi darbuotojai Lisabonos pirmosios instancijos teisme pareiškė ieškinį dėl Portugalijos valstybės atsakomybės už Sąjungos teisės pažeidimą, už kurį atsakingas Aukščiausiasis Teismas. Minėtas pirmosios instancijos teismas kreipėsi į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą; 2015 m. pastarasis nusprendė, kad, pirma,

šiuo atveju įvyko verslo perdavimas ir, antra, Aukščiausiasis Teismas turėjo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą³. Nepaisant šio sprendimo, bylą iš esmės nagrinėję Portugalijos teismai atmetė darbuotojų ieškinį, be kita ko, motyvuodami tuo, kad Teisingumo Teismas savo sprendime rėmėsi jurisprudencija, susijusia su „verslo perdavimo“ sąvoka, po to, kai buvo priimtas 2009 m. Portugalijos Aukščiausiojo Teismo sprendimas. Gavęs išimtinį kasacinį skundą, Aukščiausiasis Teismas galiausiai taip pat kreipėsi į Teisingumo Teismą, siekdamas nustatyti, ar jo 2009 m. priimta pozicija buvo pakankamai aiškus Sąjungos teisės pažeidimas, dėl kurio galėtų kilti Portugalijos valstybės atsakomybė.

Dėl valstybės narės atsakomybės už Sąjungos teisės pažeidimą atsiradimo sąlygų Teisingumo Teismas priminė, kad tariamai nukentėję asmenys turi teisę į žalos atlyginimą, kai tenkinamos trys kumuliacinės sąlygos: pažeista Sąjungos teisės norma turi būti siekiama suteikti jiems teisių, jos pažeidimas turi būti pakankamai aiškus ir turi būti tiesioginis priežastinis ryšys tarp šio pažeidimo bei patirtos žalos. Šis principas taikomas ir tuo atveju, kai pažeidimas kyla dėl teismo, kurio sprendimai pagal nacionalinę teisę negali būti toliau apskundžiami teismine tvarka, sprendimo.

Taigi byloje C-163/24 Teisingumo Teismas pažymėjo, kad tuo atveju, kai nagrinėjamas pareigos pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pažeidimas, valstybės narės atsakomybė gali kilti tik **jei šis pažeidimas siejamas su kitos Sąjungos teisės normos, suteikiančios teises privatiems asmenims, pažeidimu. Vien šios pareigos pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pažeidimo nepakanka, kad kiltų valstybės narės atsakomybė.** Šioje byloje, viena vertus, nagrinėta Reglamento dėl paramos žemės ūkiui integruotos administravimo ir kontrolės sistemos nuostata nesuteikia jokių teisių ūkininkui, pateikusiam paraišką dėl paramos žemės ūkiui, nes vienintelis šios nuostatos tikslas – apsaugoti Sąjungos finansinius interesus. Kita vertus, sąlygos, kuriomis veikė atitinkamas Rumunijos ūkininkas, neleido jam remtis kitame reglamente įtvirtinta nuostata, numatančia pateisinamos klaidos atvejį.

Byloje C-293/24 Teisingumo Teismas konstatavo, kad nagrinėtos Verslo perdavimo direktyvos nuostatos iš tiesų skirtos suteikti teisių privatiems asmenims, taigi pirmoji Portugalijos valstybės atsakomybės už 2009 m. Aukščiausiojo Teismo sprendimą atsiradimo sąlyga yra įvykdyta. Kalbant apie antrąją sąlygą, susijusią su pakankamai aiškiu atitinkamo teismo padarytu Sąjungos teisės pažeidimu, Teisingumo Teismas nurodė tris aspektus, kuriuos jis laiko lemiamais. Pirma, jis konstatavo, kad jo 2015 m. sprendime padaryta išvada jau buvo pagrįsta jurisprudencija, suformuota iki 2009 m. Portugalijos Aukščiausiojo Teismo sprendimo nesikreipti į Teisingumo Teismą, nes pastarajame Portugalijos teismo sprendime buvo padaryta keletas Sąjungos teisės aiškinimo klaidų. Antra, pakankamai aiškaus Sąjungos teisės pažeidimo požymis šioje byloje taip pat yra aplinkybė, kad Portugalijos Aukščiausiasis Teismas nukrypo nuo gairių, kylančių iš jurisprudencijos, suformuotos iki minėto 2009 m. sprendimo priėmimo, tačiau nepateikė Teisingumo Teismui prašymo priimti prejudicinį sprendimą, nepaisydamas jam tenkančios pareigos tai padaryti. Trečia, minėtas Aukščiausiasis Teismas negalėjo nežinoti, kad metodologinio požiūrio, kurio jis laikėsi tame sprendime, atitiktis Sąjungos teisei buvo būtent tuo metu Teisingumo Teisme nagrinėto prašymo priimti prejudicinį sprendimą esmė, o tai rodo, kad šio nacionalinio teismo padarytas Sąjungos teisės pažeidimas yra nepateisinamas. Atsižvelgiant į šiuos įvairius aspektus, atrodo, kad **2009 m. sprendime padarytas pakankamai aiškus Sąjungos teisės pažeidimas, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas**, kaip ir **priežastinį ryšį tarp šio pažeidimo ir žalos, kurią reikalauja atlyginti buvę „Air Atlantis“ darbuotojai pagrindinėje byloje.**

PRIMINIMAS: Kreipimasis dėl prejudicinio sprendimo priėmimo valstybių narių teismams, nagrinėjantiems juose iškeltas bylas, suteikia galimybę pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo.

Bendrasis Teismas turi jurisdikciją nagrinėti tik tuos prašymus priimti prejudicinį sprendimą, kurie pateikti dėl: 1) bendros pridėtinės vertės mokesčio (PVM) sistemos; 2) akcizų; 3) Muitinės kodekso; 4) tarifinio prekių klasifikavimo pagal Kombinuotąją nomenklatūrą; 5) kompensavimo ir pagalbos keleiviams atsisakymo vežti ar transporto paslaugų atidėjimo ar atšaukimo atvejais ir 6) šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos. Visus kitus prašymus priimti prejudicinį sprendimą nagrinėja Teisingumo Teismas.

Teisingumo Teismas ir Bendrasis Teismas nenagrinėja nacionalinių bylų. Remdamasis Teisingumo Teismo arba Bendrojo

Teismo sprendimu, jas turi išspręsti nacionalinis teismas. Tas sprendimas taip pat privalomas kitiems panašią problemą nagrinėjantiems nacionaliniams teismams.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo. Faktinės aplinkybės ir teisinis pagrindas pateikiami atsižvelgiant į reikšmingą laikotarpį, remiantis bylos medžiaga.

Visas sprendimų ([C-163/24](#) ir [C-293/24](#)) tekstas ir jų santrauka, jeigu rengiama, nuo paskelbimo dienos prieinami CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Sprendimo paskelbimo posėdžio vaizdai prieinami „[Curia Web TV](#)“ ir „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106

Norint sužinoti daugiau, vaizdo įrašas apie šį sprendimą taip pat prieinamas „[Curia Web TV](#)“.

Likite su mumis!

¹ [2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamentas \(EB\) Nr. 796/2004](#), nustatantis išsamias kompleksinio paramos susiejimo, moduliavimo ir integruotos administravimo ir kontrolės sistemos, numatytų Tarybos reglamente (EB) Nr. 1782/2003, nustatančiame bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrąją žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančiame tam tikras paramos schemas ūkininkams, įgyvendinimo taisykles.

² 1977 m. vasario 14 d. [Tarybos direktyva 77/187/EEB](#) dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo.

³ 2015 m. rugsėjo 9 d. Teisingumo Teismo sprendimas byloje *Ferreira da Silva e Brito ir kt.*, [C-160/14](#) (taip pat žr. Pranešimą spaudai Nr. [96/15](#)).